

Posudek bakalářské práce *H. Schaffke*
Teorie odcizení u mladého Marxe

Do horizontu naší filosofie se pozvolna vrací K. Marx, jak dokazuje nedávné vydání Frommova *Obrazu člověka u K. Marxe* nebo sborník ústeckého ústavu humanitních věd. Kanému Marxovi, před *Ekonomicko-filosofickými rukopisy a Marxovi Ek.-fil. rukopisů*, je věnována také bakalářská práce *H. Schaffke*. Práce se vymezuje proti zneužití K. Marxe v reálném socialismu, který byl do značné míry v rozporu s jeho dílem. E. Fromm jej nazývá státním kapitalismem.

Z úvodní části práce, která se zabývá vlivem dobových idejí na K. Marxe /Teuerbach a Schiller/ je důležitější náčrt myšlenek Fr. Schillera. Autor zde měl vzor v naší literatuře - v článku ze sborníku mezioborové konference k 200. výročí Francouzské revoluce. Díky tomu může doplnit ~~seznam~~ výčet vlivů, které uvádějí E. Fromm nebo H. Marcuse, o novou nezpochybnitelnou položku. Lze dokázat, že některé věty z Ek.-fil. rukopisů jsou ze Schillera opsány. Schiller je prvním kritikem deformace člověka způsobené ^{jednostranným} dělbou práce a) zaměřením na finanční efekt činnosti. V této souvislosti je zajímavý další autorův postřeh, že i u A. Smitha mají lidské vztahy jistý manipulativní rys. Vedle toho má proslavený rukopis *Odcizená práce* /Marcuse mu věnuje v *Reason and Revolution* celou kapitolu/ svůj vzor ve Teuerbachově vzorci, podle něhož lidský výtvar utlačuje svého původce.

Autor se poměrně podrobně zabývá nejen výkladem Marxovy koncepce odcizení, ale i interpretacemi, které dokazují, že deformační vliv kapitálu stále sílí. V teorii odcizení zdaleka nejde o to, že dělník nedostane ~~placenu~~ zaplacenou hodnotu práce, nýbrž své životní náklady. Deformační vlivy kapitálu jsou mnohem obštlřejší a postihují všechny vrstvy obyvatelstva, dokonce v globálním měřítku. To autor dobře naznačuje.

Zde se mi však, že autor mohl zdůraznit význam myšlenky, že zboží vytváří potřebu, které je již u Hegela /"potřeby obraznosti"/ a ještě výrazněji u Polzana /"umělé potřeby"/. Součástí neustálého růstu obchodu a jemu podřazeného průmyslu je vyvolávání nových potřeb. Podle

Marxe se zbavení člověka jeho autentičnosti projevuje nejvíce v prostituci. ~~xxxiixx~~ Zbavování člověka autentičnosti - v práci, v občanském i veřejném životě - je dnes mnohem víc rozšířeno než za Marxových dob.

Možné, že autor mohl více vymezit dva přístupy k Marxovi v neomarxistické literatuře - je to přístup k Marxovi jakož reprezentantu humanistické kritiky kapitálu a jako autoru kapitálu; v druhém případě se Marx jeví jako analytik osudového spoutání lidstva jeho vlastním produktem. Nicméně autor tento rozdíl v přístupu k Marxovi alespoň naznačuje.

Navrhuji ocenit práci druhým stupněm.
srpen 2006

Milan Sobotka
Milan Sobotka